

ABONEMENT

Pour un an D. 2
Edition spéciale 500 Ptrs.

ADRESSE

«İdjtihad», Constantinople

Téléph. St. 865
XXV ème ANNÉE
15 Fevrier 1930

İCTİHAT

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ
No: 292

ABONEMBN:

Seneliği [24 Nüsha] Türki-
ye için 21/2, harıç için 2
D. Ala-kâğıdı 5 Liradır

İDAREHANESİ

Cıgaloğlunda İctihat Evi

Tarihi Te'sisi:
1904 — Genève
Yirmi beşinci sene
28 Şubat 1930

İktisadî mülâhaza

Muhtaç olmamak için muhtaç olduğumuz

(*Milliyet*) gazetesinin, İktisat ve Ta-
sarruf hakkında, yaptığı «*anket*» e ver-
diğim cevabın ruhuna sık sık avdet et-
meye mecburum. Yare ve ağyare muhtaç
olmamak için muhtaç olduğumuz şey vatan
sevgisidir. İddiamda ısrar etmem icap
ediyor. Yerli malları istimal etmemiz tav-
siye olundu, yerindedir ve âlâdır. Fakat
bu kâfi değil. Yerli malı istimal etmeli
fakat evvela yerli malı imal etmeli ve
ucuz mal etmeli. Hasenat perverliğin hu-
dudu olmadığı iddia olunamaz. İddia olun-
sada derhal ilm ve tabiat teksip eder.
Metro si beş liraya olan bir ecnebi ku-
maşının yerine aynı cinsden ve aynı me-
tanetde bir yerli kumaşını alırım ve ar-
şın başına yarım lira fazla da olsa yine
yerli malını alırım, Fakat aynı kumaşın
yerlisinin metrosına dokuz lira istenince
düşünmeye başlarım. Bu misali almamın
hikmeti var. Bundan dört beş gün evvel
bir nışanlanma cemiyetinde görüşüğüm
bir meb'us diyordu: "On beş gün evvel
yerli kumaş almak üzre muracaatımda
evvelce metresini 9 liraya olan yerli
kumaşın 14 liraya olduğunu söylediler,
bu sözünü kurşun kalemile bir kâğıda
yazdırup aldım. Vakia ticarette arz ve
talep kanununun cari olduğunu ve fiyat-
ların bu kanuna göre enup çıktığını bi-
liriz. Fakat sevki hamiyetle yerli malına
vakı olan tehacümden istifadeye kalkıs-

mak vatan sevgisile pek uyuşmaz zan
ederim. Yerli mallar rağbet buluyor, yer-
li malların imal ve istihsalı çoğaltmalı, fi-
yatları değil!. On beş gün evvel bir
iskarpın alıyordum. Avrupa malı satan
büyük bir mağazaya uğradım. Beğenme-
dim mağazadan çıkarken üzerinde yal-
dız yazı ile yerli malları ibaresi yazılan
bir mağaza görünce sürur ve sür'atle
heman oraya gittim. Bana verilen soiarée
iskarpını avrupa malı satan mağazanın
malinden hem daha eyi hemde 25 kuruş
daha ucuzdu. Memnuniyetle aldım. Bu
mağaza Sanai ve Maaden bankasına mer-
but Hereke, Beykoz, Bakırköy fabrikaları
mamulâtı satan Yerli malları pazarı ma-
ğazası idi. Dahası var yerli malları yap-
mamız ve istimal etmemiz de kâfi değildir,
ihraç da etmeliyiz. Başka memleketlerde
kafi derecede ihracat yaptıktan sonra,
ecnebi mallarını almak ve kullanmaktan
korku kalmaz. Yerli malları kullanmayı
ecnebi mallarına bir boykot şekline sok-
maktan da içtinap etmek lazımdır. Eğer
ecnebi memleketler de bilmukabele bizim
üç buçuk ihracat eşyamıza karşı boykot
yapacak olurlarsa iş daha çok müşkil
olur. Zaten İzmirden Amerikaya sevk
edilen yüzlerce bin liralık incirimizin,
numuneye muvaffık zuhur etmemesi yü-
zünden iade edilmiş ve bu suretle İzmir-
li tüccar vatandaşlarımızın büyük ziyan-

Sevgili ölümlerden

MISS KINNEY

İstanbul ecnebi mektepleri arasında mümtaz bir mevki ihraz etmiş olan "Üsküdar Amerikan kız lisesi" bu ay içinde müdürü "Miss Mary Kinney" yi kaybetti. İdarecilik öyle büyük bir meziyet ve kabiliyettir ki hayatta pek az kim-

selere nasip olur. Bu mevhibe Miss Kinney'de en mütekâmil bir dereceye yükselmişti. 1874 de Boston'da doğan bu asil kadın hayatının yarıdan fazlasını Türkiye de geçirmiş, feragat ve gayrendişlikle dolu olan ruhu mektep ve ço-

lara uğramış oldukları söylendi. Bu çok aybıdır. Ben kızardım ihracat eşyamızı "Stendardiser", etmek hükümetimizce acil bir vazife oluyor. Diğer taraftan tahliye ve tahmil ile meşgul olan liman şirketinin kâfi derecede teshilat arz etmemesi sebebiyle halı transit merkezinin Pireye naklolunduğunu yevmi gazeteler anlattılar.

Bir mühim nokta daha. Bizde tasarruf hissi cibilli bir fazilet almalı: Geçen gün bir devlet müessesesinde, muhasebecinin odasında muhasebeciyi bekliyordum. Marmaraya nazır oda güneşin nuruna mustagrakdı tabi bununla beraber masanın üzerinde laakel 50 mumluk bir elektrikli lambası yanıyordu, dayanamadım odanın bir yanında işleyen dactilographe Hanım kıza bunun için beyhude yandığını sordum ve bunu söndürmesini söyledim, "onun mes'ulü ben değilim, dedi ve itaet etmedi, ben fırladım vatanın istiklal ve refahına mutlak bir zarar hasıl olduğunu hanım kıza hararetle izah etdim. Matbaa makina ve levazımı taciri Cohenca efendi de orada idi, muhasebeci beyi bekliyordu. Bana şu vak'ayı anlattı. Meşhur Milyarder Rothschild den bu genç bir iş istemiş. Boş yer yokdur cevabını almış me'yus olarak giden deli kanlinin yolda giderken eğilub yerden bir şey almış, bunu görün Rothschild genci çağırtmış yerden eğilub aldığı ne olduğunu sormuş "küçük bir toplu iğne", cevabını alınca senin için iş var demiş bir hizmete kabul etmiş.

Bir toplu iğnesinin vücude gelmesi için bir insan "énergie", si sarf olunmuştur bunun, bir ayda temin etmeksizin toprakta curumesine razı olmak günahdır hamıyyetsizlik demek ağır olursa muruvvetsizliktir derim. İşte bu his ve idrak bizim kanıza nufuz etsin, bu hisset değil âlicenablıktır ve medeniyet ve insanlık alemini nurlu bir kavrayışdır.

Görülüyor ki yapılacak iş sadece yerli malları satın almaktan ibaret değildir. Bir taraftan da hariçten memleketimize akacak para cedvelleri açmaktır. İstanbul münevver bir himmetle seyyahlar vasıtasile her sene milyonlar getirecek bir şehirdir. Geçen gün fadıl meb'uslarımızdan Aga oğlu Ahmed bey biraderimiz Paris in seyyahlardan, müteferriclerden her sene 36 milyar frank aldığını söylediği vakit ef-sanevi bir şey dinler gibi olmuştum. Amerikaya olan borcunu Fransa verirken milyonlarla doları Amerikalıların önüne dökdükleri vakit bu dolarları nerede bulduklarını soran Amerika malıyununa cevaben sizin her sene Fransaya bıraktığınız dolarlardır dediklerini ilâve etmişti. Biz milyarı ve doları bırakalım İstanbul için, bazı teşkilat vücude getirerek her sene seyyahlardan 36 milyon lira almak işden bile değildir. Türkler tarafından feth olunması kuruni vustaya nihayet vermiş ve tarihi fethi kuruni cedidenin mebd'ei ittihaz olunmuş bir şehir bu şöhet ve itibarlada dünyanın en cazibeli bir belediyesi olmakta daim olacaktır. Bursa kaplıcaları ve şimdi Gazi Paşa Hazretleri tarafından taktir ve ihya edilmeye başlıyan YALOVA büyük alâka merkezleridir. Vatanı sevmek en sağlam ve lazım olan noktai istinatdır. (Archimed) in kürrei arzı istediği yere koymak için istediği nokta budur. İçinde müreffeh, müstakil ve hür yaşanan vatana kuvvetli fakat çok kuvvetli ve ferağat ve nisyânı nefsile dolu bir mahabbet. İşte yare ve âgyare muhtaç olmamak ve başımızı dik tutarak yaşamak için muhtaç olduğumuz şey ancak budur. Büyük Pişüvanın gösterdiği istikamet budur: İleriye ve yukarıya!

17 Şubat 1930 Dr. Ab. Cevdet